

Lan honetan Tylor gizarte primitiboen espiritualitatea ulertzen saiatzen da. Tribu primitiboen espiritualitatea haien filosofia gisa ulertzen du, eta aldi berean haien buruaren eta haiek bizi diren munduaren azalpen bat dauka bere baitan. Arima da haien erlijioaren oinarria, izan ere, horrela azaltzen dute primitiboek loa edo heriotza, zerbait badago bizitzan momentu batzuetan joaten edo ahultzen dena, hori da arima. Horrela, norberaren gorputzari bizia ematen dion baino gorputzetik beste den zerbait dagoela pentsatzen da, gorputzetik ateratzeko gaitasuna duena, hori da arima. Arima edo mamu hau naturaren beste lekuetan hautematen dute: segundu batez haien ahotik ateratzen dakusaten arnasean, itzaletan, ametsetan.. Aparientzia ezberdinak arima independente gisa ikusten ditu primitiboak. Nahiz honek oso arraroa eman, gizadiaren zati handi batek, bere historia luzean zehar, arima buruzko sinesmen antzekoak eduki ditu.

Basatientzat, ametsetan ikusitako giza arima objektu erreal bat baldin bada, hala dira baita ere bere inguruko objektu inanimatuak; gauza errealak, haien arima propioa daukatenak. Animaliek ere beraien arimak zeuzkatela pentsatzen zen.

Hildakoen arimak pisu berezia izan du barbaroen artean, eta horren adierazle dria haiei errespetua erakusteko erritu eta eskaintza ezberdinak. Bai dolmen bai menir bai cromledge-ak hildakoak ehorzteko eta aldi berean tenplu izaera zuten eraikuntzak ziren, adib.

Erlijio barbaroan arima hil eta gero bizidunak bisita ditzakeen leku batera joaten dela pentsatzen da, izan mendigain bat, izan bizi izan ze etxea... Tribu askok mundu espirituala beti eguzkitsua den leku atsegin gisa pentsatzen dute, beste batzuk berriz itzalez beteako mundo ilun bezala ulertzen dute.

Primitioen artean, sinesmen zabalduenetako bat da hildako arbasoen arimak umeetan berjaiotzen direla, baino ez hildakoen arbasoen gorputzetan bakarrik: posible da haientzako hildakoren arimak orain animalia forma hartzea. Horrela agertzen da transmigrazioaren ideia primitiboen artean, zeinak garapen handia izan duen budhismoaren baitan. Hildako arbasoen espirituei hitzegin egiten zaie eta gauzak eskaintzen zaizkie, eta hau ez da ematen bizi barbaro eta basatian zehar bakarrik, kultura maila garatugoetan ere ematen da. Honek guztiak arbasoen gurtari/hildako dibinoen erlijioari dagokio, zeina historian zehar gizadiaren gehiengoaren erlijio positiboa izan den. Hau ez da eratortzen soilik familiarekiko afektoagatik, izan ere, hildakoen espirituak izaki dibino kontsideratzen dira, ongia eta gaizkia egiteko gaitasuna dutenak. Haien hildakoen espektroak edo arimak aktibo eta boteretsu izatearen ideia haiek arimari buruz dituzten nozioetatik eratortzen da. Bizitzan zehar arimak gorputza dominatzen duela ikusten dutenez sinesten dute heriotza eta gero ere, arima espiritu bilakatzean, haren aktibitate eta boterea kontserbatzen duela. Espirituak onak edo gaiztoak izan daitezke, izan ere, bizirik zeudela zituen ezaugarriak mantenduko ditu. Espiritu berbera ona edo gaizkoa izan daiteke batzuentzako edo batzuetan.

Gaixotasuna ere arimarekin lotuz azaltze da, izan ere, gaixotasuna arima edo arimaren zati bat gorputzetik kanpo dagoelako ematen dela uste dute, eta sendatzeko modua arima gorputzera itzul araztea da. Gaixotasun batzuk eragiten duten sukar, aluzinazio eta delirioak azaltzeko arima arrotz bat gaixoaren gorputzean sartu dela uste dute.

Primitiboek beraien espiritu eta arimen ideietatik atera zuten kausaren lehen nozioa, eta izan ere haien inguruan egrtatzen den guztiaren kausa espirituen ekinztei egozten diete (soinu arraro, estropezu bat..). Naturaren fenomenoek kausa, gizarte modernoek zientzia ez

zeukatenek, ere arimari egotzi zitzaien. Izan ere, pentsatzen zen espirituak naturan zuen eragina arimak gorputzean zuen eraginaren analogoa zela.

Erljio primitibo hauetan espiritu guztiek ez dute maila berbera, eta denek espiritu edo jainko superiorrak identifikatzen dituzte. Adibidez, ohikoa da iraganeko arbaso fundatzaile handiak edukitzea, hasierakoak, tribu edo herri horren sortzaileak. Ohikoa da baita ere naturaren espirituaren artean unibertsoa gobernatzeaz arduratzen diren Jainko handiak identifikatzea, unibertsoa gobernatzeaz arduratzen direnak. Primitiboek zaruaren, lurraren, ilargiaren etab Jainkoak zeuzkaten, bakoitzak bere nortasun dibino eta funtzioarekin, politeismoaren izatea azaltzen du. Gaur egun, ordea, zaila da batzuetan Jainko baten atzean dagoen espiritu naturala identifikatzea, historian zehar Jainko askoren izatea nahastu egin baita. Jainko askoren atzean ezkutatzen da noizbait arbaso dibino bat, eguzkia edo erreka bat izan zirela.

Gurtzen dituzten primitioen artean maila ezberdinetako gizakiak dauden bezala, Jainkoen artean ere bereizketaak egiten dituzte. Adib, haien Jainkotzak arbasoen espirituak dituen herri batek munduaren sortzaile eta erregulatzaile bihurtzen den arbaso goren bat edukitzen dute sarritan. Beste lekuetan eguzkia da jainko gorena, edo unibertsoaren espiritua simbolizatzeko duen jainko bat...

Primitiboek kultura ulertzeko kontuan hartu behar da gurtzen diren jainkoak, tributua jasotzen dutenak gizakiaren arimak edo gizakien arimaren arabera modelatutako izakiak direla. Horrela, janari eskaintzak ez dira errespetua erakusteko soilik, baizik eta dibinitateak kontsumitu behar dituen jainkoak eskaintzeko, nahiz espirituala izanik espirituali kontsumituko dituen. Jainkoen irudiak ere gehienbat gizonen antza daukate, erakutsiz berriz ere naturaren jainko hauek gizakien irudiaren arabera egin direla. Filosofia natural prehistorikoan, naturaren jainko ezberdinak printzipio animatuen, arima duten izakien, hau da, gizakien arabera modelatzen ziren. Orain arte barbaroen erlijioa sistema filosofiko natural primitibo gisa soilik ikusi dugu. Baina, eta zer gertatzen da erlijio ororen alderdi esentzial dirudien moralaren auziarekin?

Erljio primitibo askok zerikusi gutxi daukate portaera moralarekin. Izan ere Jainko batzuekin betebeharrak badituzte ere horrek ez du esan nahi Jainkoak haien ingurukoekiko obligazioak behartzen dituenik. Gauza txarrak egiteak ez du esan nahi beraz Jainkoaren zigorra jasoko duzunik. Gainera, arimak gorputza biziraungo duela pentsatzen dute, baina ez zigor edo sari modura, baizik eta lurrean, haien bizitzan zehar, edukitako kategoria eta izaeraren luzapen bezala. Dena dela, egia da hildakoen gurtzak naturalki moralki ondo jokatzea bultzatzen duela, adib, haren bizitzan zehar elkarrekin ondo portatzeko agindu zuen ahaidea hiltzean familiakoak ondo portatzen saiatuko dira, orain hildakoaren espirituak haiek zigortzeko edo saritzeko gaitasuna duela sinesten duten heinean. Hildakoen gurta honek ez du moralean berrikuntza edo aldaketarik eragiten, iraganeko gurta iraganeko ohiturak ez aldatzean datza eta. Gurta mota honek, beraz, badu eragin moral positibo bat.

Laburbilduz, ikusi da animismoa edo arimen teoria dela espiritu sistema eta erlijio barbaro eta antzinakoen oinarrian dagoena, eta nola bere izaera primitiboenean ere baduen gaitasuna primitiboek portaera eragin positiboa izateko moralki. Hemen jada, bere forma simpleenean, erlijioaren bi alderdi ikusten ditugu: filosofikoa eta morala. Erljioaren historiari erreparatuz ikusi daiteke gizakiarentzako zer 2 funtzio nagusi bete dituen:

1. Gizakiari bere buruari eta inguruko munduari buruz pentsatzen irakastea
2. Haren guia praktikoa izatea eta bizitzaren betebeharrak betetzeko gizakia indartzea

Nola aldatu/agortu ziren luzaroan hain boteretsu izandako sinesmenak?

-Konkista (islama vs zoroastrismoa)

-Gizonen inteligentziaren erruz, erlijio hauek haien baitan baitzeukaten haien suntsipena ekarriko zuena. Izan ere, zientzia eta moralaren aurrean mantendu ezin daitezkeen erlijioak, pixkanaka, ezagutza hobe bat eta hobeto bizitzen erakusten duen erlijio batek ordezkatuko ditu.